

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:
Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Иван Маширевић

Бр. 4.	Илази једанпут месечно	Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.	Година IV.
--------	------------------------	--	---------------

Пчеларева реч на Божић.

„Сине мој, једи мед, јер је добар, и сат, јер је слadak грду твојему.“
(Приче Солом.)

„Тешко ономе, коме је Божић један пут у години.“
(Нар. посл.)

Ко да ти се не радује свети и светли, дивни и окићени празнице! Мио си и весео свима народима света, који се клањају Ономе, чије рођење данас славио. Но нико те ваљда лепше окитио није и нико те веселије не прославља од православна Србина.

Православни Србин је свој Божић заоденуо у најсвечаније рухо, откано од вере својих народних обичаја тако вешто, да је често немогуће разабрати ни разделити, шта припада вери а шта народним обичајима, тко се једно у друго слива и прелива. Старо и младо, богато и убого радују ти се величанствени празнице!

Но у колико си драг свакоме хришћанину, још не обичним миљем и посебним уживањем испуњаваш данас груди пчелареве с тога, што си ти једини празник у години, који широм отвараш врата на палати и колиби, благословеним производима наших злаћених пчелица. — Нема ваљда српске куће, која на Божић не припаљује воштаницу и не медља јела своја богоданим соком пчелињим. На свакој богатој соври и сиромашној трпезици трепери већа или мања воштаница, а јела се слаћаним и миомирисним медом заслађују, јамачно с тога, да и тело бар до некле ужива сласти, у којима душа данас плива.

У српској кући поред сваког божићњег колача стоји суд са медом. Ту је вареника замедљана медом, ту кухано воће заслађено медом, па резанци с орасима и медом, па чесница преливена медом. Полаженик се служи медљаном ракијом, а где се уз то кава слади и и колачи месе с медом, ту мора свакоме пчелару срце бити на мери, те задовољно кликнути „а куда ћеш више!“

Благо ли би било и нама и пчеларству, када би нам наши столови чешће тако изгледали, а не један пут у години. Потрудимо се да нам бар у том погледу буде Божић што чешће преко године, те да не морамо уздисати, што нам је Божић један пут у години.

Отварајмо на нашим домовима широм врата благотворном и лековитом меду, а затварајмо их пред углађеним и белим момчетом шећером, које се само да би нам се допало задело у црно салонско одело, а уз то — баш према данашњем модерном добу и укусу — нит' смрди, нит' мирише.

О благодатном утецају меда на тело човечје, писано је већ доста и у самој српској пчеларској књизи; па ипак још смо увек доста далеко од оне сретне мете, којој би хтело то писање да нас одведе, јер још не умемо достојно да оденимо мед као храну и лек.

Ми се хвалимо и поносимо да смо одмакли далеко у култури, а овамо не умемо да ценимо мед ни онако, као што су то прастари и стари народи умели. Јегипћани, Јудеји, Грци, Римљани, стари Словени, Германи,

на и Мухамеданци, штовали су пчелу и њезине производе као дар Божји. Кроз приче свију тих народа, провлачи се као црвена нит мишљење, да је пчела особити дар Божји. Код свију тих народа, био је мед редовно јело на столовима, разна су пића прављена од њега, болесници су се њиме лечили а и восак је био јако на цени ради разноврсне употребе.

Код нас је међу тим доскора био мед готово са свим искључен из наших домова. Мед је све више уступао места шећеру, а овај се увукао у наше домове, и данас газдује на столу, у кухињи, у подруму, крај колевке и болесничке постеље. Бољи је уступио место горему.

Шећер, тај најљући непријатељ и противник меду, истиснуо је сасвим мед из наших домова, а тиме и пчеларству задао смртни ударац; и ко зна, докле би са пчеларством дошли, да рацијонални пчелари не узеше пчеларство у обрану и да им уз то не прискочи наука — особито кемија у помоћ.

Од то доба доби пчеларство полета а мед поче се полагањем повраћати у своје старе позиције, а то с тога, што су кемијска испитивања показала, да је мед једини шећер, који ни најмање не терети органе за сваривање, јер је мед готов сварени шећер, који одмах у крв нашу прелази; а обични тршчани шећер, мора прво да се у устима и стомаку свари т. ј. растори у воћни и грожђани шећер и тек по том прелази у крв нашу. Другим речима обични шећер помоћу сока у стомаку и соне киселине претвара се у мед и тек тада прелази као храна у тело човечје. Наука је показала, да мед храни и развија топлоту у нашем телу, а уз то не штоди стомаку него напротив потпомаже варење.

Физијолошко-кемијска испитивања показала су, да је мед не само добар као храна него да је и лековит ради пчелињег отрова и етерских уља која се у њему налазе и ради којих се шећер са медом нигда мерити не може.

За то треба да нам је мед сваки дан на нашем столу, јер он је, као што Др. Бернер каже, једна од

најбољих храна за човека. Мед јача, храни, лечи и од болести чува како грло и плућа тако и желудац. За те је органе мед прави мелем, јер баш ти органи највише пате и страдају од нашег поквареног укуса и моде.

Вара се ко мисли, да је шећер непотребан нашем телу. Напротив, научним испитивањем доказано је да нашем телу треба врло много шећера, јер сав силни скроб кога у хлебу, кромпиру, вариву и зељу једемо, претвара се када у уста и желудац дође у шећер и то не тршчани (обични шећер) већ у воћни и грожђани шећер и тада тек прелази у крв нашу те греје и храни тело наше. Када се пак зна, да мед са изузетком неких малих делова, који опадају на отров пчелињи, етерска уља, боју и т. д. није ништа друго, већ грожђани и воћни шећер, дакле баш састављен из оних врста шећера, у које се скроб па и тршчани шећер растворити мора, да би се са крвљу т. ј. нашим телом сјединити могао, тада не треба доказивати даље да од свију врста шећера мед је најбољи за човека, јер је већ сварен, те непосредно прелази у крв човечју.

Ко једе меда тај уштеђује своје желуцу сок а нарочито сону киселину, без које се тршћани шећер не може сварити и сјединити са телом нашим. Што чији желудац има мање сонне киселине, тим му теже пада сваривање тршчаног шећера, односно растварање истога у воћни и грожђани шећер. А пошто се зна, да дечји желудац има врло мало сонне киселине, то је јасно да не може ни сварити тршчани шећер као што треба, него несварен пролази кроз органе за варење; те према томе, не само да не храни тело као мед, већ врло често изазива разне болести у желуцу и цревима детињим.

Ко мисли да овако суде само пчелари, нека прочита како о меду пишу и говоре Др. Бернер, Др. Шилинг, Денлер, Кнајп и многи други научењаци не пчелари.

Пре но што завршим морам напоменути, да мед ни зубима не шкоди, напротив мед их још чува, јер отров отров пчелињи, кога у сваком меду мање или више има, убија оне силне бактерије, које на зубима живе, те их кваре и упропашћују.

Св. писмо говори: „чедо испитуј, шта ти је телу здраво, а пази шта му је нездраво, па му то не дај“. Пошто је пак данас научно испитано и доказано, да је мед најбољи шећер за човјечји организам, који не само греје, јача и пита, већ и од болести брани и лечи наше тело, — време би било да својски пригрлимо мед и да исти већ један пут заузме у нашим домовима оно место, које му с правом припада, те да не не морамо жалити што нам је Божић један пут у години. У то име, срећан ти Божић!

Вел. Радинци

Ђ. Коларовић
парох.

Право о пчели.

Написао Др. Жарко Миладиновић.

(Наставак.)

Из наших старих споменика видесмо, да су се и стари Срби јако забављали пчеларењем. То нам јасно показују између осталог и имена места у српским земљама, као што су: Оулиштканица, Оулиари (место близу Скадра), Уљаре у Лабу, Пљчелина стјна, Пљчелиња стјна и т. д. Манастири српски били су у старо време не само расадници књижевности наше, него и живи извор, из којег је све истецало, што је нагињало напретку и образованости српскога народа. Тако видимо, да се тамо и пчела неговала.* Пчеларство у Срба дакле напредовало је од вајкада, а у средњем веку се плаћао шта више и порез на пчеларење и то према кошницама. Плаћала се т. зв. петина, дотично десетина, а то доказује најбоље, да је пчеларство одбацивало добар приход, јер иначе не би опорезовано било. И то јо доиста јединствен случај опорезивања пчеларења, јер у другим државама тога нема. У Немачкој трмчани порез никад није постојао, па ни у Аустрији, ни у Угарској. За владе Марије Терезије издан је шта више т. зв. *први пчеларски закон за Аустрију и Моравску* од 8./IV год. 1775., којим се за увек кошнице, боље пчелари ослобађају од плаћања пореза. Па кад су пре више година у Аустрији хтели одлучни фактори, да уведу порез на пчеларство, тада су се сви пчелари подигли и указали на патент Марије Терезије, којим је пчеларство ослобођено за увек

* Ко хоће више да разабере о „Пчеларству у Срба“, нека чита проф Живановића књигу „Српског Пчелара“ на стр. 8—19.

од пореза. И на том је и остало и дан-данае како у Аустрији, тако и у Угарској.

Али не само, да је постојао у старој српској држави трмчани порез, већ су и пчелари с друге стране добијали *повластице*, што се тиче промета с медом и медовином, па је с тога пчеларство и могло напредовати. То напредовање тим пре је могуће било, што су се пчелари у зборове скупљали, те ту већали о напретку и унапређењу пчеларства. Пчеларских сталних друштава да како није било, али је било зборова, скупштина пчеларских, које су се од времена на време — хад и кад — са-стајале. За оно време и то је врло много било.

У хрисовуљама разним даване су пчеларима повластице и то као пчеларском сталезу, а у истим је установљено и то, докле траје власништво на пчелама, дотично како се власништво губи.

Ако је рој одлетео, а господар га није вијао или га је вијао, па га из вида изгубио, тада је изгубио право власништва на рој. А ако је рој стигао, па га није могао одмах, да ухвати, довољно је било, да га обележи. Тако обележење налази се и у германском праву, те је у тим сродна та установа српска са германском. Обележење то налази се и у црногорском имовинском закону у чл. 76., где се између осталог утврђује ово: „... Ако рој сједе, ... а власник нема начина да челе одмах ушика, он их може *обилежити* као *своје*; последије тога нико их други *заузети* не може.“

У старом српском праву није било посебне установе о *крађи пчела*, као што је то случај био у германском праву, али то није ни било потребно, јер се по Душановом Законику свака крађа, па и пчела, казнила врло оштро, јер су татима — крадљивцима — за казну *одузимали вид* (чл. 145 у савезу са чл. 148 Душ. Зак.: „а тат да се *ослети*“), да не би други пут видео, како ће шта украсти. Уз то је Душаново законодавство увлачило у одговорност још и *село*, прописујући, да се „распе“ село оно, у којем би се нашао крадљивац. То показује довољно, колико је тадање законодавство прегло било, да истреби крађу, па тиме је дата била безбедност и пчеларима за њихове пчеле и кошнице.

О *тамањењу туђих пчела* (туђица) нема никакве посебне установе — бар нама таква није позната — али за то има општих одредаба у Душановом Законику, што се тиче *оштете злобне* (злобе), јер у чл. 52. и 71. истог Законика наређује се, да је шта више *господар куће* одговоран за такву штету, те да он све плаћа или *даје онога, који је зло учинио*. То последње доказује нам, да је и старо српско право имало сродну одредбу са наређењима римског закона т. зв. *lex Aquiliae*, који је наређивао, да ако животињау или роб чини штету, има господар штету платити или животињу, дотично роба дати у накнаду

оштећенику. То је т. зв. *poxae datio*. На тај начин је и пчелар обезбеђен био против тамањења пчела му, те је за случај штете увек накнаду добити могао или што би му то дотичан штеточинац или господар његов платио или што би господар кућни дао онога, који је зло учинио („да даетз кон е зло сучинно.“)

Полицајних наређења о држању пчела тешко да је било, а нису ни потребне биле, кад се зна, да је у оно доба у старој српској држави разређено било српско становништво, те је било много простора празна: ливада и шума, а и других пашњака за држање пчела тако, да ником нису стајале на путу. Треба само видети у „Срп. Пчелару“ проф. Ј. Живановића на стр. 10. и 11. колики је био пчелињак, што га цар Душан поклони аранђеловој цркви у Призрену, па да сваки увиди, да је тада било много необрађена поља, на којем су се пчеле без запреке могле држати, што је такође један важан узрок, што је тада пчеларство код Срба врло напредовало.

Толико могосмо у овај мах да напишемо о старом српском праву, те је остало још по неко питање наразјашњено и неразбистрено, али кад нам пође за руком, да дођемо до других извора о старом српском праву, тада ћемо и та питања у посебном дјелу обрадити, а за то за сада немамо ни времена, а ни zgodне прилике.

И тиме завршујемо одељак о старом српском праву.

(Наставиће се.)

Како се сузбија крађа међу пчелама?

Таро нас искуство учи да је највећи непријатељ човечанства сам човек, то би исто правило могли применити и на пчеле па рећи да су пчеле највећи непријатељ пчелама. Ко од пчелара не зна за пчелу туђицу и ко није имао посла с њоме? У почетку су пчелари мислили да су пчеле туђице нека особита врста пчела, што су црње од других пчела, но у новије доба, када су пчелари природу пчелињу добро упознали и свестрано проучили, позитивно се зна да су пчеле туђице као и друге пчеле. Премудри Творац богато је обдарио пчелу тиме, што јој је орган за мирисање од свију других органа најбоље развио и усавршио.* Та по томе баш

* Пипци код пчела служе као орган за слушање, а орган за мирисање открио је Др. Волф и тачно га описао. Он се налази у устима на нециу

што је орган за мирисање најбоље развијен код пчела, то је и свака пчела по природи својој склона на крађу, зато мора сваки пчелар врло опрезан бити кад год шта ради на својем пчелињаку да не изазове крађу међу пчелама. Све што се ради треба брзо радити и не треба кошницу дуго отворену држати, зато се не може довољно препоручити кошница Живановићеве системе. Саће с медом не треба држати у пчелињаку на отворену ваздуху, већ у сандучету (ногари) за тај посас удешеном. Кад год радимо с медом у пчелињаку било да га истресамо, било да слабице прихрењујемо, морамо добро пазити да мед по пчелињаку не просипамо. Јер пчеле осете мед како се где проспе и онамо одмах срљају. Ако не будемо довољно пазили грдне ћемо штете нанети својим пчелама, јер ћемо својом непажњом и немарношћу изазвати крађу међу пчелама. Но више се пута деси да и поред најбоље пажње наше не испадне започети посао онако, како смо замишљали. Тако је могуће да се и поред наше најбоље опрезности појави крађа међу пчелама, а то ће се десити редовно онда, кад престане главна паша, а на пчелињаку својем кад слабица имамо.

Па шта да радимо ако приметимо да нам пчеле туђице мед краду?

Пре свега морамо се сасвим уверити да ли се заиста крађа појавила међу пчелама, што се не може увек тако лако ни распознати. Ако су пчеле у каквој слабици добро упознале туђице, немиле госте своје, па ако се одважно и храбро бране, даље ако приметимо на лету да пчеле стражарице спречавају туђицама улазак у кошницу, ако пред кошницом опазимо да се пчеле косе, шта више ако наиђемо и на неколико мртвих пчела, пред кошницом, то је доста сигуран знак да су на такову кошницу туђице навалиле. Многи пчелари а особито почетници, неће бити у стању одмах на први поглед установити, коју кошницу у пчелињаку краду? По лету не можемо увек тачно знати јесу ли пчеле туђице навалиле на какovu слабицу у суседном пчелињаку или су баш

при уласку у грло и састоји се у трута из сто брадавица, у пчеле из двеста двадесет, а у матице из две стотине брадавица. Такође има жлезда, из које излази слуз кад хоће пчела да мирише, јер мирисање је утецај ваздуха на жлезде за мирисање. Тим се утецајем споје мирисави газови са слюзом за мирисање. Место је органу за мирисање код пчела онде где је и код човека.

у непосредној близини својој осетиле немоћ какове слабице, те на ту наваљују. Да се потпуно уверимо да ли какову слабицу туђице пљачкају или можда сама слабица другу какову пљачка овако треба радити.

Пре свега треба мало раније доћи у свој пчелињак па ако је лет у каквој кошници много јачи и вреднији, него што је код осталих кошница у пчелињаку, то је за пчелара одмах сумњив појав кога мора проучавати. Стаћемо спрам лета такве кошнице па ћемо посматрати да ли оне пчеле које излећу напоље из кошнице врло оштро и журно с лета одлазе, па ако још све у једном правцу одлећу, а тело им је много дебље него што је код других пчела, то ћемо неколико тако сумњивих пчела ухватити и прегњечити. Ако пронађемо да су неке од згњечених пчела медом натоварене, то је најбољи доказ да туђице кошницу пљачкају. Приметимо ли напротив, т. ј. да оне пчеле које излећу из кошнице немају меда у себи, онда ћемо на исти начин посматрати оне пчеле, које споља у кошницу улазе, па ћемо и од тих пчела неколико ухватити и пригњечити. Ако приметимо да имају у себи правог чистог меда, који је доста и густ, у место течног цветног нектара, то можемо слободно рећи да та кошница пљачка (краде) другу кошницу. Отворимо ли још кошницу то ћемо одмах на први поглед распознати у каквом се стању налази. Приметимо ли да пчеле немирно и узрујано по саћу ходају, да су ћелице у којима је мед изгрижене, да мед журно сисају и односе, даље да се на патосу од кошнице налази доста мртвих пчела, мрва од ћеличних поклопаца и ушећереног меда, можемо опет слободно рећи да на ту кошницу туђице наваљују.

В. Латинкић

(Свршиће се.)

парох.

Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама.

(Свршетак).

Берба. Кад прође јесења паша, а то је концем септембра, онда се оне кошнице, које нијесу за пријесјед остављене, утуше, сумпром угуше. То се чини на бољој паши, па се онда натоваре на кола пријесједи и утушене кошнице и носе се кући. Пријесједи се мету

у пчелињак на своја мјеста а утушене се кошнице однесу у амбар у једну собу, у којој се само мед вади из плетара. У тој великој соби стоји велики дугачак сто, више омање буради и неколика корита. У ту собу уносе пчелари неколико утушених кошница и почне из њих vaditi саће с медом. На пчелару је сад све чисто, рукави засукани, кецеља припасана, руке опране. Сад не можеш видјети ни луле у устима пчелара, која му није избијала из уста кад је љетос радио око пчела. Сад ће узети кошницу, удариће је о земљу неколико пута у дужину с једне и с друге стране да се оцијени саће од кошнице, па ће је онда метнути на сто и вадиће сат по сат из ње. Кад је све саће повадио из кошнице и метнуо у корита, онда ће их сортирати. Одвојиће сваку отворену ћелицу с медом и с леглом од ћелица поклопљених, у којима је мед. Празно саће бадиће у празну кошницу. Саће с медом одијелиће на троје. Младо саће са медом, у којем није легла матица, оставиће за себе. Саће с медом отвореним у ћелицама оставиће за себе, а мед са поклопљеним ћелицама оставиће у бурад и тијем ће медом спекулативно своје пчеле прихрањивати, кад дође за то вријеме. Свака ћелица од тога меда мора бити поклопљена. Која год ћелица није поклопљена, извадиће је пчелар ножем. Ако има у њему по која ћелица с рђом, не чини ништа, само се не смије мед са отвореним ћелицама помијешати са затвореним. Тај мед са затвореним ћелицама долази у буре, који ће пчелар тако измуљати да ваздух нигдје не смије остати између саћа. Он ће и у вреће доћи и кад преври, најбољи је за спекулативно прихрањивање. Таки мед држе Линебуржани само у дрвеним судовима. Њиме се кад се прихрањују пчеле, изазива матица на снажно ношење јаја. Њиме се не смију у јесен прихрањивати кошнице, јер матица нанесе страшно много јаја и пошљадак је тому да кошнице добију срдоболу или у зиму од глади умру. И у рано прољеће не смије се тијем медом прихрањивати, јер се тијем изазову пчеле на лет, које на хладноћи утину. Тек у мају кад удари топло време, онда се тијем медом спекулативно прихрањује, који је у то доба од врло велике вредности за спекулативно прихрањивање. Теорија, да кисео мед изазива кугу пчелињу, није истинита, јер онда би морала куга царствовати на свијем пчелињацима линебуршким. Такога меда има Линебуршки пчелар увијек за пет година у приправности. Тешко оном пчелару, који мора меда куповати за прихрањивање, јер од шест година двије су врло медовите, двије у средњу руку, а двије рђаве и велика је утјеха кад у рђавим годинама има пчелар у приправности доста меда. Сви су сурогати опасни за пчеле, а обично и куповни мед може пчелару упропастити кошнице, зато остављај за своје пчеле толико меда, да га имаш у приправности за пет година и то остављај мед само са затвореним ћелицама; пази да не остане легла у том меду и држи тај мед само у дрвеним судовима. Зашто не и у бакарним погодиће сваки пчелар. Како се и кад се тијем медом прихрањује казано је напријед. Мед са отвореним ћелицама долази за себе у буре. Исијече се на мала парчад и на сито се оциједи. На већим се пчели-

њацима метне у котао до 50 фунги саћа с отвореним медом, угрије се на ватри, а пчелар га рукама у котлу гњечи да не загори и да зна кад ће с ватре скинути. Послије га изврчи у кесе и искиједи. Тај је мед мало горачан, јер је у котлу угријан заједно са рђом. Тај се мед продаје посластичарима и трговцима а не ће га ни по што ни један пчелар употријебити за спекулативно прихрањивање.

Кад се искиједи мед, остаје восак, преко којег се поспе млаком водом, од које се добива медовина, сируп и сирће. Восак се циједи на кесе тијеском. Од воска се Линебуржанину исплати сви трошкови, које је имао око пчела као за пренашање кошница на бољу пашу, за слугу, који му је радис око кошница и т. д.

Подрезивање плетара у прољеће. Њеки пчелари, међу њима и најславнији Ђерзон говоре да треба кошнице подрезивати у прољеће. Они веле да су пчеле вредније кад се саће подреже, јер онда с већим напором и журбом граде саће, које матица одмах залеже, те се онда и кошнице прије роје. Али то није за сваки крај добро. У Линебуршкој гдје паша главна пада у јесен, мора пчелар гледати да добије ране и многе ројеве. Ако буде подрезивао своје кошнице, не ће моћи доћи до раних и многих ројева, јер је у прољеће слаба паша и пчеле би извеле само трутовско саће и довршиле би га тек у главној наши. Стога у Линебуршкој никад не подрезују својих кошница.

Опијање пчела. Линебуржани не опијају својих пчела никад нити бовистом нити ничим другим. Опијање је пчела штетно за пчеле особито кад је добра паша. Пчеле с пуним желуцем меда кад се опију чим, пукне им желудац. То се секцирање потврдило. Многе се пчеле од муке избљују и својим екскрементима измрљају, малакшу да њеколико дана не излијећу на пашу ма да је напољу добра паша, а многе и поумиру. Опијање пчела утјече и на легло не само директ на легло него пчеле малакшу да не могу да хране легло као што треба, те и легло од чести поумире. Дакле пчеле могу се опијати само кад је мршава паша и кад у кошницама нема много легла и то рано ујутру кад још пчеле нијесу излијетале на пашу и напуниле свој желудац медом. Кад у кошници има много легла отворено онда је сасвијем штетно опијање. Зато треба легло отворено извадити из кошнице кад се хоће пчеле да опијају. Линебуршки пчелар клони се опијања пчела и он ни у каквој прилици не чини то.

Туђице. Кад је мршава паша а вријеме топло изазивају се туђице на крају. Да се туђице појаве на којем пчелињаку, обично је крив сам пчелар. Просут мало мед пред кошницом, воштина по пчелињаку непокупљена изазива туђице. Слабица не смије држати пчелар, јер најприје на њих ударе туђице, јер се не могу одбранити. Дакле мед се не смије држати на пчелињаку отворен, судови од меда не смију се напољу држати. Слабице и безматке не смију се тријети на пчелињаку. Ако се пак појаве туђице на истом пчелињаку треба нападнутој кошници сузити лето, ако то не помаже, онда нападнуто

кошницу треба метнути на мјесто, гдје су тућице, а кошницу гдје су тућице, треба метнути на мјесто гдје је нападнута кошница или нападнуту кошницу треба одијети на њеко вријеме у подрум, а тако исто кошницу гдје су тућице.

* * *

Педесет година траје већ бој у Њемачкој, да ли да се пчелари са Ђерзонкама или са плетарама. С којима ћемо кошницама сигурније пчеларити то стоји до паше, до климе и до времена годишњег. Данас пак, који год има искуства морао је доћи до увјерења да гдје паша пада у прољеће да се ту с коришћу може пчеларити само са Ђерзонкама. Ту не вриједе плетаре. Али у крајевима гдје паша пада у јесен, ту се може и са плетарама пчеларити и по рачуну Линебуржана боље су ту плетаре него ђерзонке. Линебуржани пчеларе од вајкада са плетарама, на кад су се ђерзонке појавиле, покушали су они да пчеларе са ђерзонкама, па су се послије њекога времена оканили њих. Са Линебуршких пчелињака нестало је ђерзонки. Разлози ови су: 1.) У плетарама боље презиме пчеле. 2.) Плетара је најјефтинија и не кошта ништа, јер их сами пчелари праве. 3.) Рад око плетара је лакши и бржи него у ђерзонкама. 4.) Сигурније је пренашање с плетарама на бољу пашу, него с ђерзонкама. 5.) Плетара је кошница за ројење, а ђерзонка није. А код Линебуржана је темељ пчеларењу ројење. 6.) Мед се са врјеска не може истресати истресаљком, јер се одмах згусне и он се може продавати само посластичарима и трговцима као што је напријед казано. То су разлози зашто се Линебуржани држе својих плетара а и њихов рачун јасно показује да већу добит добивају од плетара него од ђерзонака, зато су са њихових пчелињака нестале ђерзонке.

* * *

Данас су дошли учени пчелари до тога увјерења да је врло глупаво говорити сељаку против плетара, с којима он може пчеларити без бриге обрађујући своју земљу. Поред своје земље њему је играчка пчеларење са плетарама. Са ђерзонкама већ не може тако лако ићи, а и коштају доста. Сваки сељак ако има њеколико плетара (а крај му је да се с плетарама може пчеларити) може од њих добити толико да исплати порцију. Па и то је доста кад зна да је његово пчеларење око плетара било играчка. Који своје суграђане одвраћа од пчеларења с плетарама, знак је да не разумије пчеларења, да је надрипчелар и тешко онијем сељацима, који буду њега слушали, а ја се не могу доста искајати што сам се упустио у борбу са таквом незналицом, каква се само може наћи у земљи Тунгузији. Гријех је заводити своје суграђане на рђав пут, зато нека се срамоти позната незналица од Бушевих ријечи, које гласе: Es ist das Schlimmste, dass so Viele über Bienen zu schreiben sich berufen fühlen, ohne nur eine dürftige Kenntniss von dem zu haben, was bereitz nicht bloß geschrieben, sondern in der That ausser Zweifel gesetzt ist.

Гл. уредник.

Смеју ли се сви матичњаци покидати у плетарама после првог роја?

Ово неколико последњих година беху врло мршаве за пчеле бар у мојим крајевима. За време цветања багрене (којих је доста овде) друштво се намножи и роји се. Изроји се маторка, па је и сама ослабила, а ројеви само они, који још ухвате багренов цвет, израде нешто, остали пак не израде ништа. Те кад би требало да спреме себи зимницу не израде ништа, и ројеви редовно пропадају још зими, а маторке, које се изројиле догурају до пролећа и онда, ако се не хране, врло многе умиру. Тако је било прошле године.

Спајање ројева у јесен у плетарама држим за некорисно, јер и ако друштво буде јако, шта је хасне, кад нема чиме, да се преко зиме исхрани, а хранити их преко целе зиме и у пролеће, колико је незгодно толико држим да је и некорисно.*

Главно је дакле имати јаке кошнице, с којима се не ће кубурити, које се не ће морати хранити. Но и маторка, ако се на овим рђавим годинама изроји, ослабиће и она. Како би је дакле јаком очували.

Ја говорим о плетарама.

Питао сам неке старе кованције, би ли смео подрезати кошницу, кад пусти први рој, и они сви листом слажу се, да се може подрезати т. ј. све матичњаке исећи. Кад сам их упозорио на ово, да би у томе случају остала та кошница без матице, јер је матора матица с ројем изашла, слатко су ми се насмејали:

„О, господине, како можете тако мислити?!“

„Ал', за бога, чујте; с првим ројем излази матора матица и то још пре 7—8 дана него што ће нова матица из матичњака изићи, па за тих неколико дана, кошница је без матице. Дакле кад бих све матичњаке посекао, матора је изишла, а младе сам посекао, тада бих упропастио целу кошницу.“

„Како можете тако говорити, одговарао ми је један стари пчелар, зар ја да идем из моје куће, а моји синови да остану у кући, они нека иду, а ја остајем. Тако је и код пчела младе матице излазе с ројевима а матора остаје, а то није истина, да

* Зиме се и не смију хранити, него рано у јесен и без сумње је корисно, ако не ћете да вам капитал пропадне. Гл. уредн.

остаје кошница кад год без матице, увек има она своју матицу зато ви без бриге подрежите после првог роја, не бојте се да ће остати без матице.“

После таква одговора заман би ми било уверавати их о томе, да матора матица излази с првим ројем и да је кошница за 7—8 дана безматок, јер ја верујем г. Живановићу више него њима, јер је г. Живановић пратио ројење посматрајући ток ројења у ђерзонкама очима својима, док су код ових протих пчелара само нагађања, у која они тврдо верују, да је запста тако, а ако им угине кошница, не знају наравно за што је.

Оно, што сам хтео од њих дозвати као од старих пчелара, не дознадох, то јест на темељу тврдње г. Живановића не веровах им.

Неки млађи пчелари, да им се ваљда не би пребацило, да не корачају напред у пчеларству и да би се напреднији показали од оних старих пчелара, не ће да тврде да не излази матора матица с првим ројем, ал' веле, да се смеју сви матичњаци покидати после првог роја, а матицу ће они добити из другог матичњака, који ја нисам одрезао, који је чак у батаку кошнице.

И на то уверавање нисам се смео ослонити бојећи се да ми кошница не остане без матице, јер мислим, да пчеле граде матичњаке само по крајевима саћа, дакле доле — те сам сам овако изкомбинирао, да покидам све матичњаке и затворене и незатворене, па да оставим само један, из кога ће ми се матица за ту кошницу излећи, а, ако кошница и после тога буде пустила рој — е, онда ћу морати веровати, што ми је тај млади пчелар рекао, да кошница хоће и „испод ножа“ да пусти рој, т. ј. вероваћу да и у батаку има матичњака, јер да тамо нема матичњака, не би се могла кошница ројити, а већ оним старима не верујем, да је тамо матора матица.

Ја тако мислим — а, да ли добро мислим, молио бих г. професора Јована Живановића, да ме у том мом мишљењу утврди, т. ј. ако није тако, разувери и докаже како је т. ј. сме ли се плетара после првог роја подрезати тако, да јој се сви матичњаци псеку, које год видимо или се мора један мичњак оставити.

У Бешки

Светозар Дујановић

ОДГОВОР

Ако не ћеш да ти се маторка, кад је пустила првенац, више роји, морају се сви матичњаци осим једнога посејати. Првенац излази с матором матицом и у маторци остају онда сами матичњаци кад изиде из ње првенац. Ако дакле све матичњаке посијечеш у маторци, пчеле ће у њој саградити матичњаке над пчелињим ћелицама, у којима има јаја или или први пчелињих, па ће онет маторка добити себи матицу, само шта ће се та матица доцније развити, а то је штета за развитак друштва. Кад се пак остави матичњак у маторци после првенца, онда добивамо куд и камо раније матицу. Маторка дакле кад пусти првенац може се ројити по други пут, ма да јој посијечете и све матичњаке и не ће остати без матице, јер има јаја и легла пчелињег, само што то није практички, јер кад посијечете све матичњаке, онда ће маторка дуго чекати за матицом, што пак није добро. Ако оставите у маторци један матичњак, онда ће те добити матицу из њега за осам, девет дана, а ако посијечете све матичњаке у маторци, онда ћете добити матицу тек за шеснаест дана, па док се та матица стара и оплоди проћи ће пет, шест дана. За то се вријеме друштво у маторци сваки дан смањива и бива слабије на штету пчеларству. У батаку је горе у кошници мед, и тамо не носи матица јаја, али напошљетку могу пчеле сасвијем горе да саграде матичњак, који пчелар у плетари не може видјети и по томе че може га ни посејати. Из тога се види такођер да и стари пчелари имају уњекoliko право што се тиче овога питања ма да не знају правога узрока.

Гл. уредник.

Књижевност.

— У календару „Србобрану“ за год. 1900. има из пчеларства од Јована Живановића ови чланци: а.) Искуцкавање народа из плетаре. б.) Вјештачко ројење с плетарама. в.) Вјештачко ројење с американкама.

— У „Женском Свету“ бр. 12. 1899. има чланак од Миливоја Чудомировића: „О меду и његовој употреби у кућанству.“

— У српском „великокиндском илустрованом календару за год. 1900. уређује Љубомир Лотић“ има чланак од Миливоја Чудомировића „Пчеларске справе и посуђе.“

— „Пољопривредни календар“ за год. 1900. Издање Срп. пољопривр. друштва. Београд. Овај календар препоручујемо нашим економима.

— „Пољопривредни гласник“ повремени спис српског пољопривредног друштва уредник Александар М. Секулић. Свеска 1. Београд. Штампарија Павловића и Станојевића 1899. Чланци су у овој књизи економсконаучнога садржаја, као: о хранивим материјама биљним уопште и о азотном питању наносе од М. Т. Грковића; Промене у животиња услед припитомљавања од М. Петровића и т. д. Књига је ова похвале достојна.

П а б и р ц и

— Данас у Србији брзо напредује пчеларство и ми се од свега срца радујемо, што можемо забиљежити да у њој цвјетају „Српско Пчеларско Друштво“ са сједиштем у Биограду, „Пчеларско-воћарска задруга“ са сједиштем у Биограду, „Пчеларско-воћарска задруга“ за округ моравски у Параћину, и „Крагујевачка пчеларска задруга“ у Крагујевцу.

Свијем пчеларима и пријатељима пчеларства и „Српскога Пчелара“ честитамо нову годину.

УРЕДНИЦИ.

Претплата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.“

Претплату за Србију прима Пчеларско-воћарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30. нов. — Неплаћена писма се не примају.

Рукописи се не враћају.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.